

realizmus diadala után. Mennyi izgató újság van a témában, lélektanában és alakjaiban! Tulajdonképpen három lélek egymással szorosan összefüggő belső vívódásának páratlanul finom rajza. Két leánytestvér ugyanazt a fiút szereti gyermekévei óta, de kölcsönösen fölládozzák magukat egymás boldogságáért. Juliette azzal, hogy egy idegen férfihez megy feleségül, Alissa pedig, ez a kiismerhetetlen, bizonyos értelemben idegesítő, mégis utóérhetetlenül finom, felejthetetlen leányalak, a tökéletes lemondás emberfeletti áldozatával ajánlja föl szerelmét Istennek, mert hite szerint az Uristen útja, a mennyország kapuja szűkebb, sem hogy ketten egyszerre mehetnének át rajta egymás mellett. Jérôme, a férfihős, passzív szerepet játszik a két csodálatos nőalak mellett. A motívumok bonyolult gazdagsága zavarba ejti és szinte meggyötri az olvasót; miszticizmus és patológia, magasrendű katolicizmus és merev janzenista szigor, ellentmondás és lelki fenség, gyötrő tehetetlenség és Istenbe olvadó áhítat, rajongó szerelem és izgató rejtélyesség keverednek az aránylag rövid regény lelki bonyodalmaiban. Joggal mondja Jérôme: „Ó, álarcos szerelem, szép túlsága a szerelemnek, milyen titkos ösvényen vittél minket a mosolytól a könnyig, s a legenedőbb örömtől a követelő éreységgig!” A regény értelméről vitatkozni lehet, de elolvasása mindenesetre élmény a lelki témákat kedvelő olvasó számára.

(Makay Gusztáv.)

Maeterlinck: A természetek élete. (Franklin Társ.)

Végtelenül kiábrándító és leverő, de ugyanakkor határtalanul fölemelő könyv. Érdekes volt kiadni ismét magyarul. Csodákra nyitja a szemet, olyan csodákra, melyek mögött kietlen sötétség nyújtózik. El vagyunk telve magunkkal, „alkotásaink” tömegében minden teremtett lény fölött állónak érezzük magunkat, s akkor egyszerűen jön valaki, elbűnk tart egy tükröt, s észrevesszük benne — bizony azt kell mondanunk — komikus kicsinységünket. Igaz, ehhez szem kell. Ha nincs, vagy ha rendíthetetlen bennünk az emberi önérzet, persze erről nem lehet szó. De engedjünk kissé, fordítsunk egyet a dolgon: s állítsuk például a természetek a helyünkre, a világ közepére! Aligha tudunk menekülni a nevetségesség elől. S miért ne cserélhetnénk e rovarokkal, hisz hozzájuk képest parvenük vagyunk itt a földön? Réges-rég kialakult társadalmi szervezetben éltek már a természetek, mikor az első ember megjelent. Szociális szervezetségük jóval a miénk fölött áll.

Roppantul megráz és felkavar ez a könyv. Csévegő modorú természetrázi monográfiának tűnik, valójában súlyos metafizika. S éppen ez az értéke. Szakkönyvet írni nem is lehetett Maeterlinck feladata, de ahhoz Maeterlinck kellett, hogy így lásson, így ismerjen fel és így vonjon le következtetéseket. Nehéz róla röviden beszélni, sok gondolatot vet föl s még többet ébreszt. Bárhol fognék is bele a részletezésbe, egykönnyen alig hagyhatnám abba.

Rátartni ember, olvasd el figyelmesen a *Termetsek életét*, nyilván csöndesebb és alázatosabb leszel utána!

(Csorba Győző.)

Fölfedezni régi emlékeket, néha élményi ajándékkal járó feladat. Könyvespolcunk emlékei lelkünk multjának egy darabját őrzik, újból beljűk nézni: önmagunkkal való találkozást jelent. Marssó József: „A titokzatos alagút” című ifjúsági regénye mégsem azt a szép és el nem feledhető emléket hozza vissza, amit olvasásából kaptunk, hanem a mai megpróbáltatások közt erősíti lelkünket a jövőre, egy új Magyarországra. Szeretném a legnagyobb betűkkel kisedetni, s úgy írni: a legkitűnőbb könyvek közé tartozik ez az ifjúsági regénynek jelzett munka. Nevel, leköti az ifjú olvasót, de ugyanúgy neveli a felnőttest is és magához láncolja azokkal az írói erőnyekkel, amelyek Marssó József könyvéből világítanak. Ennek a regénynek értékét nem Erdély fölszabadulásának és a magyarság ellen készített szörnyű merényletnek leleplezése és megakadályozása foglalja magában, nemcsak ez, hanem az a tiszta és erős hit, amellyel Marssó az ifjúságban, a jövőendő Magyarországnak hisz. Regényében meghúzza a jövőendő fejlődésének körvonalait, az olvasó lelke nem szabadulhat varázsa alól. Lehetetlen nem hinni abban a munkás, dolgozó Magyarországnak, amelyben Marssó hisz, s lehetetlen nem hinnünk máma, amikor egész jövődönk fegyvereink erején nyugszik.

Ezt a könyvet eddig az országban szerteszét a magyar ifjúság olvasta és szerette. Olvassa és szeresse most a felnőtt társadalom, fedezze föl kivételes szépségeit és értékeit, s erősítse önmagát Marssó József hitével.

Tibeti misztériumok. Fordította és bevezetéssel ellátta Hamvas Béla. (Bibliotheca.)

Hamvas Béla útmutató szerepe könyvének. A láthatatlan történetnek megjelenése óta egyre szélesebb körben válik világossá. A magyarságban kitörölhetetlen nosztalgia él a keleti dolgok iránt, alkatának kétségtelen keleti rekvizitumai miatt. A Kelet mint életforma, mint filozófiai tartalom ugyanúgy izgat bennünket, mint az a Nyugat, melynek évszázadok óta keleti bástyájaként ismerjük magunkat. Hogy ez a Janus-szerű magatartás mennyi problémát vet elénk, azt itt nem kell elmondani, de arra, hogy kötelelességeket is ró ránk, itt sem árt figyelmeztetni. Önmagunkat keressük a nyugati és a keleti arc vonásaiban, egyformán. A Kelet-tudományának növekvő szerepe érezhető napjainkban, s amikor fölfedezük Hamvas Béla filozófiájának leszűrt tisztaságát és világosságát, akkor vezetéssel mellett a kötelelességek teljesítésébe is belefoghatunk, mely elsősorban ismereti. Ez a kis kötet kitérő válogatással sok részletre rádöbent, s új távlatokat nyitogat. Hamvas askétikusan kimért bevezetése ugyan sok homályt hagy, a fölhasznált irodalom jegyzékét is nélkülözi kíváncsiságunk, de abban a reményben, hogy ez a kis kötet nyitánya egy sorozatnak, mint egy ismeretlen és mégis ismerős világ hírnökét köszöntjük benne.

(Szabó András.)